

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ТЕОРІЇ МЕТАЛУРГІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ХІМІЇ

Напрямок:

Спеціальність: *6.136 – Металургія*

Дисципліна:

Фізико-хімічні основи одержання металів та сплавів

**ПАКЕТ МАТЕРІАЛІВ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

Затверджено на засіданні кафедри ТМП і Х

Протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

Завідувач кафедри ТМП і Х

проф., д.т.н.

Ковалев Д.А.

Розробник:

доц.

Колбін М.О.

Практичне заняття №3 (модуль 2)

Дисципліна: «Фізико-хімічні основи одержання металів та сплавів»

**(розділ «Відновлювально-теплова обробка металургійних матеріалів»)
для студентів напрямку 6.136 "Металургія"**

**Визначення температури хімічного кипіння карбонатів в залежності від складу
зовнішнього середовища**

Ціль заняття

На прикладі рішення задач по випалу вапняку познайомитись з розрахунками по
випалу карбонатів в залежності від складу зовнішнього середовища.

Знання й уміння

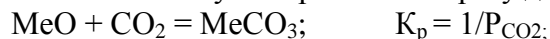
У результаті проведення занять студенти повинні:

- вмити рішати задачі по випалу карбонатів.
- уміти зробити практичні рекомендації по впливу того, або іншого чинника на процес дисоціації карбонатів.

Для розрахунку пружності дисоціації при різних температурах, використовують залежність

$$\lg P_{CO_2} = \frac{A}{T} + B \quad (1)$$

Ця залежність може бути отримана з виразу для ΔG° реакції утворення карбонату:

$$\lg K_p = - \lg P_{CO_2} = - \frac{\Delta G^\circ}{19,155T};$$

$$\lg P_{CO_2} = - \frac{\Delta G^\circ}{19,155T} = \frac{M + NT}{19,155} = \frac{M}{19,155T} + \frac{N}{19,155}; \quad (2)$$

Підставляючи замість M і N відповідні числові значення зі довідкових таблиць для ΔG° реакцій утворення карбонатів, знаходимо коефіцієнти A та B у рівнянні (1). (M і N беремо з посилання [4] робочої програми для відповідних реакцій).

Приклад 1.

Визначити температуру, при якій пружність дисоціації карбонатів $CaCO_3$ та $MgCO_3$ буде дорівнювати $1,3 \cdot 10^5$ Па.

Рішення

Залежність пружності дисоціації від температури для карбонатів $CaCO_3$ та $MgCO_3$ находимо з рівнянь температурної залежності ΔG° для реакцій утворення $CaCO_3$ та $MgCO_3$ яки беремо з Додатку 1 посилання [4] Робочої програми.

У відповідності з рівнянням (2) знаходимо:

$$(\lg P_{CO_2})_{CaCO_3} = \frac{170577}{19,155T} + \frac{144,19}{19,155} = \frac{8905}{T} + 7,53;$$

$$(\lg P_{CO_2})_{MgCO_3} = \frac{110825}{19,155T} + \frac{120,16}{19,155} = \frac{6786}{T} + 6,27;$$

Підставляючи в отримані вирази замість P_{CO_2} , значення тиску $1,3 \cdot 10^5$ Па, знаходимо, що для карбонату $CaCO_3$ вказаний тиск досягається при температурі при температурі:

$$T = \frac{A}{\lg P_{CO_2} - B} = \frac{-8905}{\lg(1,3 \cdot 10^5 / 10^5) - 7,53} = 1200K$$

Для карбонату $MgCO_3$ значення пружності дисоціації в $1,3 \cdot 10^5$ Па досягається при температурі:

$$T = \frac{A}{\lg P_{CO_2} - B} = \frac{-5786}{\lg(1,3 \cdot 10^5 / 10^5) - 6,27} = 940K$$

Таким чином, для менш міцного карбонату відповідно нижче і температура, при якій досягається одне і теж значення пружності дисоціації.

Приклад 2

Визначити температуру початку розкладання $CaCO_3$ в атмосфері продуктів спалювання палива, якщо вміст CO_2 у газах, що відходять складає 12%. Загальний тиск у газовій фазі $P = 1,1 \cdot 10^5$ Па.

Рішення

Використовуємо залежність пружності дисоціації карбонату кальцію від температури, що отримана у прикладі 1.

$$(\lg P_{CO_2})_{CaCO_3} = \frac{170577}{19,155D} + \frac{144,19}{19,155} = \frac{8905}{D} + 7,53;$$

Для заданого вмісту CO_2 у газовій фазі та загального тиску $P=1,1 \cdot 10^5$ Па парціальний тиск CO_2 у газовій фазі дорівнює

$$P_{CO_2} = \frac{\% \tilde{N}_2}{100} P = \frac{12}{100} \cdot 1,1 \cdot 10^5 = 0,132 \cdot 10^5 \text{ Па}$$

Рівноважний тиск дисоціації карбонату кальцію, що дорівнює $0,132 \cdot 10^5$ Па досягається при температурі

$$T = \frac{-8905}{\lg(0,132 \cdot 10^5 / 10^5) - 7,53} = 1959K$$

Варіанти для самостійної роботи

№ варіанту	Речовина	Тиск, Па	Вміст CO_2 у газах, що відходять, %
1	$CaCO_3$	$1,1 \cdot 10^5$	1
2	$CaCO_3$	$1,3 \cdot 10^5$	3
3	$CaCO_3$	$1,5 \cdot 10^5$	5
4	$CaCO_3$	$1,7 \cdot 10^5$	7
5	$CaCO_3$	$1,9 \cdot 10^5$	9
6	$CaCO_3$	$2,1 \cdot 10^5$	11
7	$CaCO_3$	$2,3 \cdot 10^5$	15
8	$CaCO_3$	$2,5 \cdot 10^5$	17
9	$MgCO_3$	$1,1 \cdot 10^5$	1
10	$MgCO_3$	$1,3 \cdot 10^5$	3
11	$MgCO_3$	$1,5 \cdot 10^5$	5
12	$MgCO_3$	$1,7 \cdot 10^5$	7
13	$MgCO_3$	$1,9 \cdot 10^5$	9
14	$MgCO_3$	$2,1 \cdot 10^5$	11
15	$MgCO_3$	$2,3 \cdot 10^5$	15
16	$MgCO_3$	$2,5 \cdot 10^5$	17
17	$BaCO_3$	$1,9 \cdot 10^5$	9
18	$BaCO_3$	$2,1 \cdot 10^5$	11
19	$BaCO_3$	$2,3 \cdot 10^5$	15
20	$BaCO_3$	$2,5 \cdot 10^5$	17